

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 Poznań

Opracowania sygnałne

Data opracowania: grudzień 2014

Kontakt: e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl
tel. 61 27 98 200, fax 61 27 98 100<http://poznan.stat.gov.pl/>**STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2013 R.****Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania gruntów**

Według stanu na 1 stycznia 2013 r. ogólna powierzchnia województwa wielkopolskiego wynosiła 2982,7 tys. ha, co stanowiło 9,5% powierzchni Polski. Użytki rolne zajmowały 1939,3 tys. ha (spadek w stosunku do poprzedniego roku o 0,2%), tj. 65,0% powierzchni województwa i 10,3% obszaru użytków rolnych kraju. Powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w porównaniu z 2012 r. (o 0,2%) i zajmowała 796,0 tys. ha, co stanowiło 26,7% obszaru województwa. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne oraz użytki kopalne) w ogólnej powierzchni województwa wzrósł o 1,3% i wynosił 5,2%. Udział wód wyniósł 1,5% (wzrost o 0,1 p.proc. w porównaniu z 2012 r.), natomiast udział nieużytków ukształtował się, podobnie jak przed rokiem, na poziomie 1,2%.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. takich, które całkowicie utraciły przydatność do produkcji rolnej lub leśnej na skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, w końcu 2013 r. wynosiła 9,1 tys. ha (9,8 tys. ha przed rokiem), stanowiąc 14,7% gruntów krajowych wymagających rekultywacji.

W 2013 r. w województwie wielkopolskim zrekultywowano 297 ha gruntów (ponad 2,5-krotnie mniej niż w 2012 r.), a 208 ha (2-krotnie mniej niż przed rokiem) zagospodarowano. Na cele rolnicze przeznaczono 86,9% gruntów zrekultywowanych oraz 45,7% gruntów zagospodarowanych; przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio 61,0% i 42,4%.

Zanieczyszczenie powietrza

W 2013 r. za szczególnie uciążliwe dla środowiska w województwie wielkopolskim uznano 128 zakładów (w roku poprzednim 127 zakładów), które wyemitowały łącznie 4,5 tys. ton pyłowych zanieczyszczeń powietrza. Największa ilość pyłowych zanieczyszczeń powietrza (83,0%; przed rokiem 87,0%) pochodziła ze spalania paliw. Rozmiary zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych w 2013 r. (9,0% zanieczyszczeń krajowych) okazały się mniejsze o 3,5% niż w poprzednim roku.

Emisja zanieczyszczeń gazowych w 2013 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 17169,4 tys. ton, co stanowiło 7,9% emisji krajowej. W skali roku rozmiary zanieczyszczeń gazowych zwiększyły się o 2,5%. Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). W 2013 r. emisja dwutlenku siarki wyniosła 31,5 tys. ton,

tlenków azotu – 25,0 tys. ton, a dwutlenku węgla – 17089,7 tys. ton. Ponadto do atmosfery wyemitowano 13,6 tys. ton metanu oraz 7,1 tys. ton tlenku węgla. W porównaniu z 2012 r. do atmosfery trafiło więcej: tlenku azotu (o 8,5%), dwutlenku siarki (o 7,1%) oraz dwutlenku węgla (2,6%). Spadła natomiast emisja metanu (o 21,1%) oraz tlenku węgla (o 6,2%).

W 2013 r. w województwie wielkopolskim na 1 km² wyemitowano, podobnie jak przed rokiem, przeciętnie 0,2 tony zanieczyszczeń pyłowych. Przeciętna emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) zmniejszyła się w ciągu roku o 0,1 tony i wyniosła 2,7 ton na 1 km². Największy udział w emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza miały przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu tureckiego, które wyemitowały 31,6% ogółu zanieczyszczeń pyłowych i 24,0% zanieczyszczeń gazowych, a także zlokalizowane w Koninie (odpowiednio 18,8% i 55,6%) oraz w Poznaniu (odpowiednio 8,8% i 9,4%). Przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio: powiat turecki 35,4% i 21,7%, Konin 14,1% i 57,9% oraz Poznań 9,5% i 9,8%.

Według stanu na koniec 2013 r., urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 85 zakładów, tj. 66,4% (przed rokiem 68,5%), a urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 19 zakładów, tj. 14,8% wobec 14,2% w 2012 r. W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano bądź zneutralizowano 1655,6 tys. ton pyłów, czyli 99,7% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (podobnie jak przed rokiem) oraz 144,2 tys. ton gazów, tj. 64,4% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w województwie (61,3% w 2012 r.). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano, podobnie jak przed rokiem, w Koninie (99,9%), Poznaniu (99,6%) oraz w powiatach tureckim (99,6%) i grodziskim (98,9%). Zanieczyszczenia gazowe w największym stopniu zostały zredukowane w powiecie wągrowieckim (88,8%; przed rokiem 42,1%), w Koninie (odpowiednio 86,4% i 85,1%) oraz powiecie ostrzeszowskim (odpowiednio 80,2% i 79,9%).

Gospodarka wodno-ściekowa

Woda, jako ważny element środowiska, ma istotny wpływ na gospodarkę narodową. W 2013 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa wielkopolskiego wynosiły 1640,6 hm³ i stanowiły 9,4% zasobów krajowych. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł 1763,5 hm³, co stanowiło 16,7% poboru wody w Polsce. Największa ilość wody (82,2%) była pobierana na cele produkcyjne. Pobór wody zwiększył się – w porównaniu z 2012 r. – o 1,4%, co spowodowane było głównie wzrostem (o 2,2%) zapotrzebowania na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 11,2%, a na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – 6,6% (tę ilość wody zużyto do nawodnienia 21,7 tys. ha użytków rolnych i gruntów leśnych oraz do napełnienia 5,1 tys. ha stawów rybnych). W skali roku pobór wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej obniżył się o 2,0%, a pobór wody na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – o 2,3%. Woda na cele produkcyjne pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (w 98,5%), podczas gdy woda na cele eksploatacji sieci wodociągowej – głównie z ujęć podziemnych (w 91,0%).

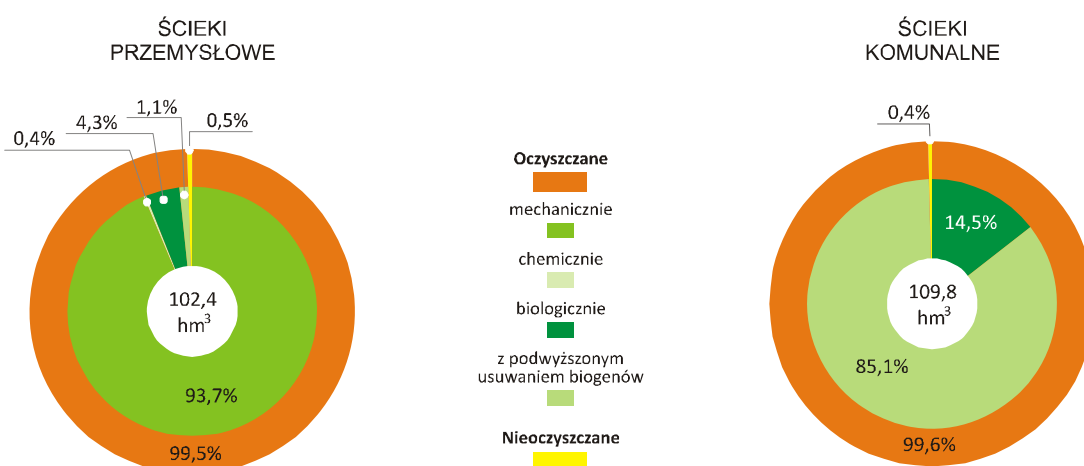
W 2013 r. w województwie wielkopolskim do wód i do ziemi odprowadzono łącznie 1626,1 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (o 0,3% więcej niż w 2012 r.), co stanowiło 18,2% ścieków odprowadzonych w kraju. Oczyszczania wymagało 212,2 hm³ ścieków (9,8% krajowych ścieków wymagających oczyszczenia), z czego oczyszczono 99,6%. Ilość ścieków wymagających oczyszczenia zmniejszyła się w ciągu roku o 10,9%. Najwięcej ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzono w powiatach tureckim (23,4%; 27,6% w 2012 r.) i konińskim (odpowiednio 22,8% i 25,1%) oraz w Poznaniu (odpowiednio 15,1% i 13,7%).

W 2013 r. w województwie wielkopolskim 9,6% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia stanowiły ścieki oczyszczane biologicznie (8,6% w roku poprzednim). Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 44,6% ścieków (38,9% w 2012 r.). W sposób mechaniczny oczyszczono 45,2% ścieków przemysłowych i komunalnych (52,0% przed rokiem). Z pozostałych 0,9 hm³ ścieków nieoczyszczanych (stanowiących 0,4% ścieków wymagających oczyszczenia) 51,3% odprowadzono bezpośrednio z zakładów produkcyjnych.

Bezpośrednio z zakładów do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 1516,2 hm³ ścieków przemysłowych (wśród których 93,3% stanowiły wody chłodnicze – umownie czyste). W skali roku ilość ścieków odprowadzana bezpośrednio z zakładów zwiększyła się o 0,2%.

Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,6% i osiągnęła poziom 109,8 hm³.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZENIA W 2013 R.

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2013 r. działało 346 komunalnych oczyszczalni ścieków (przed rokiem 327) oraz 96 przemysłowych oczyszczalni ścieków (97 w 2012 r.). Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i z przeznaczeniem na ścieki gospodarcze) wynosiła 11549,3 km i w porównaniu z 2012 r. zwiększyła się o 498,0 km, tj. o 4,5%.

Odpady przemysłowe i komunalne

Uciążliwość odpadów przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Według stanu na koniec 2013 r., w województwie wielkopolskim na składowiskach zakładów pracy nagromadzono 56004,2 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 3,3% odpadów krajowych. Ilość składowanych odpadów uciążliwych dla środowiska wzrosła w ciągu roku o 3,3%. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 1,9 tys. ton (1,8 tys. ton w 2012 r.) nagromadzonych odpadów.

W ciągu 2013 r. w 260 zakładach objętych obserwacją statystyczną wytworzono 5590,5 tys. ton odpadów (4,3% odpadów krajowych), co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 7,1%.

Spośród ogółu wytworzonych odpadów odzyskowi poddano 51,2% (53,9% w 2012 r.), a 46,6% (44,7% przed rokiem) unieszkodliwiono. Najwięcej odpadów wytworzono w Koninie (50,1%), Poznaniu (8,2%) oraz w powiecie tureckim (6,3%). W 2012 r. udziały te wynosiły odpowiednio: 48,1%, 9,3% i 5,3%. Niezrekultywowane tereny składowania odpadów zajmowały 618,9 ha (619,2 ha przed rokiem).

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na składowiskach kontrolowanych. W 2013 r. zakłady oczyszczania zlokalizowane na terenie województwa zebrały 817,2 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (36,6% z nich unieszkodliwiono przez składowanie) oraz 132,6 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ilość zebranych odpadów zmieszanych zmniejszyła się o 0,8%, natomiast odpadów wyselekcjonowanych zwiększyła się o 20,7%. Odpady wywożone były na 43 składowiska, zajmujące łącznie powierzchnię 242,9 ha.

Ochrona przyrody

Według stanu na koniec 2013 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione zajmowały w województwie wielkopolskim 943,6 tys. ha (948,3 tys. ha w 2012 r.), co stanowiło 31,6% ogólnego obszaru województwa i 9,3% prawnie chronionej powierzchni kraju. Obszary chronionego krajobrazu zajmowały 79,2% terenów prawnie chronionych województwa (79,4% w 2012 r.), a parki krajobrazowe – 18,9% (przed rokiem 18,8%). Udział parków narodowych oraz rezerwatów przyrody w powierzchni prawnie chronionej województwa pozostał na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem i wyniósł odpowiednio 0,8% i 0,4%. Jako pomniki przyrody zakwalifikowano 3850 obiektów (o 7 więcej niż w 2012 r.). Na 1 mieszkańca województwa przypadało 2722 m² (2739 m² przed rokiem) powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej.

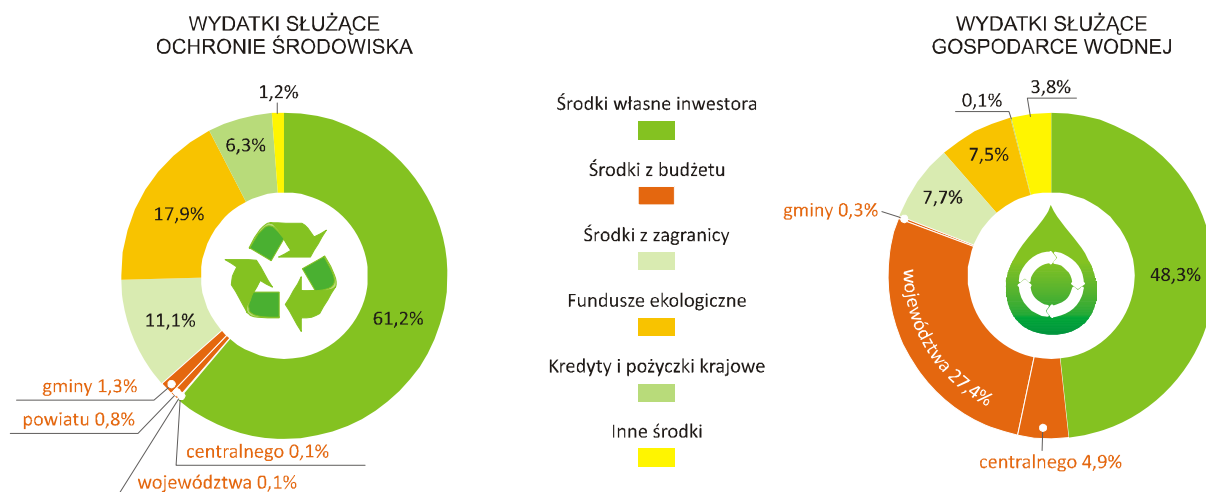
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na inwestycje ekologiczne. W 2013 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie wielkopolskim wyniosły 651,9 mln zł (spadek o 18,9% w stosunku do poprzedniego roku). Kwota ta stanowiła 6,0% krajowych nakładów na ochronę środowiska i 3,5% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 66,5% ogółu nakładów służących ochronie środowiska (75,6% w 2012 r.); na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 21,9% tej kwoty (17,4% w poprzednim roku), a na gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych – 4,8% (3,7% w 2012 r.).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2013 r. w województwie wielkopolskim wyniosły 193,1 mln zł (spadek o 19,4% w porównaniu z 2012 r.), tj. 6,3% nakładów krajowych na ten cel i 1,0% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody przeznaczono 32,4% wydatków, na ujęcia i doprowadzenie wody – 28,5%, na regulację oraz zabudowę rzek i potoków – 19,7%, na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp – 10,6%, a na zbiorniki wodne – 8,7%.

W 2013 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego nakłady służące ochronie środowiska wyniosły 188 zł (233 zł w 2012 r.), a służące gospodarce wodnej – 56 zł (69 zł w poprzednim roku).

**NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2013 R.**

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną w 2013 r. w województwie wielkopolskim to m.in.:

- 5 oczyszczalni ścieków komunalnych – o łącznej przepustowości 23862 m³/dobę;
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca: ścieki – o długości 410,8 km oraz wody opadowe – o długości 67,0 km;
- ujęcia wodne – o wydajności 4388 m³/dobę;
- sieć wodociągowa – o długości 215,3 km.

TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a		Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dm ³	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód i do ziemi w % wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b w % ludności ogółem	Odpady ^c wytworzone w ciągu roku	
	pyłowe	gazowe (bez dwutlenku węgla)				na 1 km ² w tonach	poddane odzyskowi w %
POLSKA	99,8	59,1	33,8	94,1	70,3	417,7	69,4
Dolnośląskie.....	99,9	90,6	22,0	97,2	77,7	1732,2	67,3
Kujawsko-pomorskie	99,3	36,3	13,8	97,4	70,8	256,3	46,1
Lubelskie	98,4	87,6	14,9	99,6	55,5	271,8	52,0
Lubuskie	99,1	0,6	7,3	98,8	71,4	75,1	95,8
Łódzkie	99,9	75,6	16,9	96,4	68,0	499,9	18,4
Małopolskie	99,5	54,9	34,4	98,1	59,6	423,6	92,2
Mazowieckie	99,7	45,8	77,5	97,1	69,5	189,3	59,2
Opolskie.....	99,9	69,4	12,4	98,3	70,7	160,9	87,2
Podkarpackie	99,3	26,3	15,7	98,1	69,9	92,4	93,4
Podlaskie.....	99,0	12,1	4,8	100,0	66,4	90,5	82,9
Pomorskie	99,3	73,9	11,7	99,5	83,1	116,2	92,3
Śląskie	99,7	30,6	37,2	82,6	76,9	3121,5	90,5
Świętokrzyskie	99,8	43,6	105,9	61,4	56,3	379,0	51,3
Warmińsko-mazurskie	97,4	1,1	5,6	98,6	74,8	45,9	92,1
Wielkopolskie	99,7	64,4	59,1	99,6	67,8	187,4	51,2
Zachodniopomorskie	99,7	48,5	66,6	99,1	81,9	198,0	38,2

^a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. ^b Na podstawie szacunków. ^c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2013 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady komunalne zebrane ^d na 1 mieszkańca w kg	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące			
				ochronie środowiska		gospodarce wodnej	
		w % powierzchni ogółem	na 1 mieszkańca w m ²	w % nakładów inwestycyjnych ogółem	na 1 mieszkańca w zł	w % nakładów inwestycyjnych ogółem	na 1 mieszkańca w zł
POLSKA	246	32,5	2641	4,7	282	1,3	79
Dolnośląskie.....	293	18,6	1275	2,9	203	1,9	138
Kujawsko-pomorskie	246	31,8	2730	4,1	184	1,2	52
Lubelskie.....	161	22,7	2644	4,0	178	1,3	57
Lubuskie.....	306	38,8	5318	4,1	214	1,7	87
Łódzkie.....	229	19,6	1424	6,5	432	0,4	29
Małopolskie	209	52,1	2353	4,9	258	2,7	144
Mazowieckie	251	29,7	1985	3,3	291	0,5	48
Opolskie.....	246	27,2	2551	8,4	397	3,4	163
Podkarpackie	168	44,9	3760	4,8	272	1,5	82
Podlaskie.....	210	32,0	5407	4,4	203	1,1	51
Pomorskie	281	32,7	2605	4,6	276	1,7	102
Śląskie	293	22,2	595	6,3	380	1,5	88
Świętokrzyskie	134	64,9	5996	14,9	580	1,6	63
Warmińsko-mazurskie.....	238	46,7	7806	5,6	238	1,4	61
Wielkopolskie	274	31,6	2722	3,5	188	1,0	56
Zachodniopomorskie	302	21,7	2891	4,0	252	1,2	73

^d Dane szacunkowe.

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego.